

מסורת הש"ס

א] ופסחים נח: כמדות קו: ב]ק קול. ג]מ טה. ונחמ קב. נמחות מט. תמיד כח:א.
ג] ופסחים נח:א. ג] במ"א: טספ: עולה. ד] נע"י רש"ש,

תורה אור השלם

1. והאש על המזבח תוקד בו לא תבדה ובער עליה הבהן עצים בבקר בבקר ועד עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: וקרא כ ה
2. אלה מוגדי יי אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה לו עלה ומנחה וזב ונסכים דבר יום ביומו: וקרא כ ב לו
3. ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני יקוק תמיד מאת בני ישראל ברית עולם: וקרא כ ד ה
4. והבהן הקטיר תחתי מנחי יעשה אותה חק עולם לו כליל הקטר: וקרא כ טו
5. והיתה לאהרן ולבניו ואכלוהו במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי ה' יקרא כ טז
6. ואת הבבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר ובנסכו תעשה אשה ריח ניחח לך:

7. ובנסכו רביעת הדין לבבש האחד בבקר השך נסך שבר לך: במדבר כח ז

הגהות מהר"ב

גרשבורג

א] גמ" ח"ר ונסכי וכו' משל ערבים. י"ב דורש מנחה ונסכים אלו אמרויהו קאי דהא תפשי ונחמ וזאת הכנסה השני משום בין הערבים מנחת הבקר ובנסכו וגו' אלא דלכסי כמיז הוא הכל לכנסה' לומר כל שיש לעשות א' מכן עקר. וי"מ כמ"ש פוס' דג"ה רבי אומר וכו'. אלא דאזי ויהי דיעבד שפיר דשנינו טעונו נסכים מקרא דמנחת הבקר ובנסכו וזהא פליגי דרבנן סברי דההיא לכנסה הא' קאי אלנסכים וזאת הכנסה השני תעשה בין הערבים וממנו עשה הכמז עיקר וילמד שמחת משל ערבים ואע"ג דמנחת מנחת הבקר ובנסכו משמע אדרבה דכל עמד למשל כקר הא"י והוא אצטריך לדרש דר' יוחנן גליל מזה מה מנחת הבקר קטרת קודמת וכו' עכ"ל ש"י ועי'ש שפארץ עוד אכל וז' נסין:

תוס' ישנים

ועוד מיר' ה"ר יוסף פ"ד קושיא אחרונה מוכחז בהטיוו את הנירות ולא כחז המנורה משמע שיש כאן הפסקה. והדר יקשרנה. ואע"ג דלעיל מקדים דישן להטעם היינו משום דלאו מעשרין על המזבח הילכך נדשונו מקטן, דבבקר בבקר נמי קאי עליה דכ"י. כקוטרים משום דלאו מעשרין. והקטרה מאחרין משום דמשמע וסדר קטירנה. קטרת לאיברים בוי'. והא לא מנחי' (ולקדוח) כל מלי דתמיד אפילו לנס, דהא דם הוא עיקר עבודה ומכפר עדיף. ועוד דא"כ כל יירות קדמי מהאי טעמא ובמאי מפסין לה.

העולה עולה ראשונה. פי' הקוטרים היא מה ראשונה. ואין נראה [דמנח] לן דבתמיד מיירי. ועל כן נראה כעו שפי' הקוטרים בבקר תמיד נשטן [ומ, ב] האמורה ראשונה בפירשת פינחס ששם מדר כל הקרבתו. וי"מ ראשונה שאין מוכנין הכמז אלא בתמיד של שחר. וי"מ עולה ראשונה שפאל מנדבר עולה תמיד הוא, ואין נראה דהא פלוגתא היא דליכא למנחן דלומר עולה ראיה הוא. העולה עולה ראשונה. ואע"ג דהקטר צורים ופדרים כל הילול קודם לתמיד. וישן עבודה דימנח דלמנחל הוא. וישן מנח הפנימי ומנחתו השדן מושטע פתח אהל מועד, תיפוק לי' ששחטן קודם תמיד וס' לה היו שוחטין תמיד עד שזי שומעין קול שער הגדול שנפתח דמנחן נספין. וי"ל שנסגרו דלתות ההיכל אחר שנשחט תמיד. אי נמי י"ל לא היו העולה דהכא אלא לנחות דכאמרין בבקר התכלת [מנחות מט, ב] הילכך אצטריך קרא דשלמים (ד)ספולין. מיהא אמאי לא מפיק מקרא דמלמד עולה הבקר כדמפקינן מיהי בבקר כל התדיר (ונחמס פט, א) תמידין קודמין למוספין, וכי תימא דקרא דהכא מיירי בגדרים ונדבות דלא קדמי למנח של שחר ולא שמעין לכו מווספין. (ו)וקסא דהא בבקר התכלת [מוספין] מהשולה דקדמי [תמידין] למוספין. ועוד קשה עד היא דכל התדיר מוקאמר בנך [הנהגו] קמא [קיא, א] הבקר גזיזי עד שלא הוצא אשמו יא, מנחי מילי, אמר רבא דלמר קרא מלמד אל הכפורים, אמר ליה הוהא מרגנן לרבא אלא מלמד מלמד עולה הבקר אשר לעלת התמיד הכי נמי דמוספין קדמי, וכי תימא הכי נמי, והאמר רבא העולה עולה ראשונה, ואמאי לא אייתי קרא דמלמד עולה הבקר דמנחי' בבקר כל התדיר דמניה מוכח דתמידין קדמי. ואומר רביש דמהוהא קרא דפסק כל התדיר לא שמעין אלא עבודת הדס דתמידין קדמי למוספין דכמיז מלמד עולה הבקר אשר לעולה התמיד תעשו את אלה, כחס שפיות היין [נשדחן] הדס שהוא עיקר כפריה, אלא הקטרה שהיא כמורה למעלה ממלמד עולה הבקר ואי לא אמיתי דקטירנה קודמת למוספין למנח דמנחי וקטירנהא אשכ עול דמי וגו' ומנחתם וגו' מלמד עולה הבקר דהא מוכחז עוף דקטירנה שהיא כמורה למעלה ממלמד עולה הבקר דקטירנה לויקת דם המוספין. והוא אמרנא דלאצטריך קרא דהעולה עולה ראשונה לתקנת איברי תמיד להקטרת איברי המוספין, ולכסי מימי ליה בהגזל קמא ובבקר התכלת דמיירי בבקטרה. מיהו במנחות היה לו להביא המשנה עם מילתא דרבא, אלא לפי שהמשנה הימה דיוסע לכל (ו)א הוצרך להביאה. והקסא ה"ר יעקב דאורליינש על מירוך רביש דהא גזלו קרא

אמר להם הממונה

פרק שלישי

יומא

לד.

ח"ל וערך עליה העולה וגו'. העולה משמע תהא ראשונה דאי לאורוי בעלמא אמא שיקטירו עליה עולה ושלמים נכמז וערך עליה א:
עולה ומנחה. להקריב אשה לה' עולה ומנחה וזב ונסכים דבר יום ביומו (ויקרא כג) עולה ומנחה לימדך שמהא מנחת העולה אחר העולה מיד ולא יפסקין חזיתין

בין עולה למנחת התמיד: **זוה** מנחה. הואיל וחזיתין אף הן מנחה והוקיס הכמז עם התמיד דכמיז זה [במדבר כח) ועשירית האיפה סולת למנחה תמיד ז' אף היא תהא סמוכה לתמיד אחר מנחת נסכים דכמיז עולה ומנחה: **וזב ונפכים.** למדנו שלא יפסקי קרבן אחר בין וזב ונפכים: **תנאי** היא. רבי ישמעאל ורבי עקיבא פליגי רבי בצפסחים בבקר תמיד נשטן (דף נח:): **ציום.** ציום השבת יערכנו (ויקרא כד) ולשון ציום משמע צלור עזוס היום ולא בבקר: **חוקה חוקה.** בחזיתין כתיבנס (ו) חק עולם לה' כליל תקטר ובזיזין כמיז (שס דף קדש קדשים הוא לו מאשי ה' חק עולם ואכלוה מילתא קאי וגמרין מניה שמקדים למוספין בחזיתין: **ולגמרה לכולה מילפא.** להקדימן אף לנסכים: **אי רבנן.** דלמרי צפ' קמא (דף טו.) בבקטרת מפסיק להטבת נרות: **בין דם לנרות מינעי** ליה. בין עבודת הדס לעבודת הנרות קודם שגמרם: **לעולם רבנן** היא. נראה ליה לאוקמה כרבנן: **ובסידרא לא קא מיירי.** לא דק: **בין איברים לנסכים.** למנחת נסכים: **מנחת הבקר.** תהא מנחת ערב: **מה מנחה הבקר.** תהא מאחרת

לקטורת שהרי אף איברים מאחרים לה: **אף מנחה הערב.** קטורת קודמת לה: **מי כמיז כאיברי הבקר.** כן יהיה איברי הערב ומידוק מניה מה איברי הבקר מאחרים לקטורת אף איברי הערב מאחרים לה: **מנחתה הבקר.** תהא מנחת הערב: **ולא כאיברי הבקר.** איברי הערב: **ונסכו רביעי** **היון לכנס האחד.** גבי תמידין כמיז ולימד על האחד שטעון נסכים ומיהו האחד הוא של ערבים דהא מניה סליק דכמיז לעיל מניה וזאת הכנס השני תעשה בין הערבים ועשירית האיפה סולת וגו' עולה תמיד העשויה וגו' ונסכו רביעי הין: **ילמד שמחים משל ערבים.** מה זה טעון נסכים אף זה טעון נסכים:

קודמין למוספין תיפוק ליה דבתמידין כמיז בבקר ובמוספין כמיז ציום ויוקדם דבר שנאמר זו בבקר לדבר שנאמר זו ציום ואמרי נמי מוספין בשש ואז אינו צקר וי"ל דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרת התמיד עד אחר הקטרת המוסף כדמשמע בהגזל קמא (ב"ק דף קיא.) מדכמיז מלמד ומעשה בבקר הוה מוקמינן ליה לעבודת דם אצל קשה עדיין כיון דכמיז העולה לאפוקי מההיא סברה למה לי קרא דמלמד לאשמועינן תמיד קודמת למוספין בעבודת דם תיפוק ליה מדכמיז בבקר בתמיד ובמוספין ציום וי"ל דלאצטריך מלמד למיגמר בעלמא דבכל מקום מדיר ושאינו מדיר קודם דמאי טעמא כחז אשר לעולה התמיד פשיטא דעולת הבקר היא עולת התמיד אלא טעמא קא ייזי קרא למילתיה מאי טעמא אמרי לך מלמד עולה הבקר שהיא תקדוס לפי שהיא עולת התמיד וכל דבר שהוא מדיר קודם לדבר שאינו מדיר כן זה משמע צפ' כל התדיר דגמר מהכא בכל דוכתא דקמי כל התדיר מחזירו קודם כו' עד שנאמר מלמד: **העולה עולה ראשונה.** י"מ שהיא עולת התמיד שכתובה ראשונה לכל הקרבתו בצרפת פינחס אי נמי קסבר עולה שהקרינו אצותינו לפני הר סיני עולת תמיד הואי והיא הימה ראשונה לכל הקרבתו ליצור ופלוגתא היא צפ"ק דחגיגה (דף ו.) דליכא למ"ד עולת תמיד הוה ואיכא למ"ד עולת ראייה הוה (וע' פוס' ב"מ נח:.) **חבירתין** לנסכים שום מנחה. הא דלא קאמר

טעמא משום דבחזיתים כמיז מתחילה בבקר משום דנסכים כמיז נמי בבקר מנחת הבקר ובנסכו (במדבר כח): **נסכים** למוספין וזה ונסכים. מיהא לי אמאי לא קאמר טעמא ויוקדם דבר שנאמר זו בבקר לדבר שנאמר זו ציום וזללו הכי אצטריך קרא לזכר ונסכים לדרשא אחריתי בבקר התודה (מנחות דף עט.) אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח שנאמר וזב ונסכים וי"ל דלאצטריך למילך מהאי קרא כדי לישש אותו אפי' למאן דלמר בזיזין קודמין למוספין אע"ג דהכא כמיז ציום והכא כמיז תרי ציום אלא דלא משמע ליה ציום לאחר להכי מייתי קרא דזב ונסכים אין להקשות מנחן קודמת לנסכים אי משום דכמיז עולה וימנה אומא דנסכים קודמין למנחה דכמיז וזב ונסכים דהא לא קמיז דבכל דוכתא כמיז מנחה צרישא ואח"כ נסכים וזהוהא קרא גופיה כמיז מנחה צרישא דכמיז עולה ומנחה וזב ונסכים:

לעולם רבנן היא.

הא דלא קאמר אי בעית אימא רבנן אי בעית אימא אלא שאול ובסידרא לא קא מיירי י"ל משום דרישא דלא כאכא שאול דקמי ונכנס להקטיר קטורת ולהטיעו הנרות כדלמר צפ"ק (דף י:):

העולה עולה ראשונה. תימה למה לי קרא תיפוק ליה ממלמד עולת הבקר אשר לעולת התמיד דנפקא לן מניה בבקר כל התדיר (ונחמס דף פט.) כל התדיר מחזירו קודם את חזירו וכי תימא דההוא למוספין והאי לנדרים ונדבות ולריכי דמוספין [קצוע] להם זמן ונדרים ונדבות שכיחי בכל יום והא בבקר התכלת (מנחות דף מט.) מייתי לקרא דהעולה בתמידין קודמין למוספין דקאמר היכי דמי הא דמן דתמיד תמידין אין מענבין המוספין אלימא דאית ליה ולקדם והתניא העולה כו' ועוד קשה טפי דבס"פ הגזל קמא (ב"ק דף קיא.) דרש מדכמיז (במדבר ה) מלמד אל הכפורים מכלל דכסף צרישא ופריך אלא מעתה מלמד עולת הבקר מכלל דמוספין צרישא והתניא העולה וכו' הוה ליה למיפרך ממנחי' דכל התדיר (ונחמס דף פט.) דלדרכה ממלמד גופיה דרשין איפכא וליכא למימר נמי דלאצטריך מלמד לצבור שאין להם תמידין ומוספין אלא כדי אחד מהם דהא תמנחי' דכל התדיר לא איירי כולה אלא בלוקדם דומיא דדס תחלת קודם לדס עולה דדמי החס צדעה וליכא למימר נמי חד למזוה וחד לעכז דעיכוזא ליכא כדלמר בבקר התכלת (מנחות דף מט.) וי"ל דהעולה עולה ראשונה להקדמה דהקטרה דקרא בבקטרה איירי וקרא דמלמד להקדמת שחיטה שמשו את אלה בעשיית דם איירי והשתא תימא דמייתי צפ' התכל' (ג"י סע) מהעולה לאשמעי' בבקטרה דלא תנן צפ' כל התדיר (ונחמס דף פח.) דתמיד קודם אי נמי משום הוה ס"ד דמקשה שהוא מעכב הלכך

פריך מבזיימא דלשון שלא יהיה דבר קודם משמע טפי עיכוזא מלישנא דמנחי' דכל התדיר ויחא נמי דלא מייתי בהגזל קמא מההיא דכל התדיר לאכולם של מלמד אל הכפורים דלא הוין כסף צרישא דליכא למימר לעולם כסף צרישא והדר אל כסף שנכתבו בצרפת אלא כלל התדיר איירי בעשיית דם וס"ק קרא מלמד עולת הבקר שעשיתם עבודת הדס כבר תעשו את אלה אצל הקטרה דכמיז מקמי קרא דמלמד תהא קודם התמיד דכולי קראי דקמיה דהקטרה משמע' דכמיז זהו (במדבר כח) אשה ריח ניחוח להכי אצטריך לאיתויי העולה דאפילו דהקטרה תמיד קודם אע"ג דהקטר מוספין כמיז צרישא אפ"ה תמיד קודם הכא נמי תימא דאע"ג דכסף כמיז צרישא אל הכפורים קדים מיהו תימה למה לי קרא דהעולה דמלמד לאשמעינן דתמידין עולה מיהו תימא למה לי קרא דכמיז לדבר שנאמר זו ציום ואמרי נמי מוספין בשש ואז אינו צקר וי"ל דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרת התמיד עד אחר הקטרת המוסף כדמשמע בהגזל קמא (ב"ק דף קיא.) מדכמיז מלמד ומעשה בבקר הוה מוקמינן ליה לעבודת דם אצל קשה עדיין כיון דכמיז העולה לאפוקי מההיא סברה למה לי קרא דמלמד לאשמועינן תמיד קודמת למוספין בעבודת דם תיפוק ליה מדכמיז בבקר בתמיד ובמוספין ציום וי"ל דלאצטריך מלמד למיגמר בעלמא דבכל מקום מדיר קודם דמאי טעמא כחז אשר לעולה התמיד פשיטא דעולת הבקר היא עולת התמיד וכל דבר שהוא מדיר קודם לדבר שאינו מדיר כן זה משמע צפ' כל התדיר דגמר מהכא בכל דוכתא דקמי כל התדיר מחזירו קודם כו' עד שנאמר מלמד: **העולה עולה ראשונה.** י"מ שהיא עולת התמיד שכתובה ראשונה לכל הקרבתו בצרפת פינחס אי נמי קסבר עולה שהקרינו אצותינו לפני הר סיני עולת תמיד הואי והיא הימה ראשונה לכל הקרבתו ליצור ופלוגתא היא צפ"ק דחגיגה (דף ו.) דליכא למ"ד עולת תמיד הוה ואיכא למ"ד עולת ראייה הוה (וע' פוס' ב"מ נח:.) **חבירתין** לנסכים שום מנחה. הא דלא קאמר

טעמא משום דבחזיתים כמיז מתחילה בבקר משום דנסכים כמיז נמי בבקר מנחת הבקר ובנסכו (במדבר כח): **נסכים** למוספין וזה ונסכים. מיהא לי אמאי לא קאמר טעמא ויוקדם דבר שנאמר זו בבקר לדבר שנאמר זו ציום וזללו הכי אצטריך קרא לזכר ונסכים לדרשא אחריתי בבקר התודה (מנחות דף עט.) אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח שנאמר וזב ונסכים וי"ל דלאצטריך למילך מהאי קרא כדי לישש אותו אפי' למאן דלמר בזיזין קודמין למוספין אע"ג דהכא כמיז ציום והכא כמיז תרי ציום אלא דלא משמע ליה ציום לאחר להכי מייתי קרא דזב ונסכים אין להקשות מנחן קודמת לנסכים אי משום דכמיז עולה וימנה אומא דנסכים קודמין למנחה דכמיז וזב ונסכים דהא לא קמיז דבכל דוכתא כמיז מנחה צרישא ואח"כ נסכים וזהוהא קרא גופיה כמיז מנחה צרישא דכמיז עולה ומנחה וזב ונסכים:

לעולם רבנן היא. הא דלא קאמר אי בעית אימא רבנן אי בעית אימא אלא שאול ובסידרא לא קא מיירי י"ל משום דרישא דלא כאכא שאול דקמי ונכנס להקטיר קטורת ולהטיעו הנרות כדלמר צפ"ק (דף י:):

רבי

אברין לנסכין, גמר מן הקטורת של שחר, מה הקטורת של שחר כתיב בח בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות וקטירנה, הנה בבקר בבקר קטירי ואחר הקטורת התמיד ומנחתו ונסכו, כך תמיד של בין הערבים אחר הקטורת נספין, ואקשינן כיין שבהה למד תמיד של בין הערבים מתמיד של שחר, למדו אותו לכל דבר ותהיה הקטורת קודמת אל לאיברים. ודחינן מי כתיב כאיברי הבקר, [במנחת הבקר] ובנסכו כתיב, למנחה ולנסך הקישור ולא לאיברים. ת"י ונסכו רביעיית הדין יין

עין מושפא נר מצוה

לג א מיי פ"א מהל' תמידין הלכה ג:
לד ב מיי פ"ו מהל' תמידין הלכה ג: ונ"פ"ד הלכה יא:]

מוסף רש"י

ת"ל וערך עליה העולה. כמר ובער עליה הכסן כמיז, דהוא קידור מערבה (פסחים נח:.) העולה היא עולה ראשונה, מלמד כמיז וערך עליה עולה, אלא העולה, הכי קאמר וערך עליה מיד העולה המסונה האמורה מתלה ללל העולות, והיינו עולת תמיד דפרשת קריננת (צפ"י פסח) דקרינן תמיד כמיז צרישא (פסחים שס, שס) ובעי"א כותבות קו. וחבשים (ק) א: העולה משמע העולה תהא ראשונה לכל הקרינות (מנחות טט.) א: ה' ימורה דרש (ב"מ נח:.) לבזיזין. היא לזונה המנוה בשני בזיסי על שמי מערבות של לם הפנים, ובשבת היו מסלקין הישנה ומסדרין את המשה דכמיז (ויקרא כד) ציום השבת יערכנו, ומקטיר הבזיזין וכן ממירין להם לאכלת כהנים דכמיז (שס) והיה לנסח לאכרה ומולקין להלם מיד (פסחים נח.) מוספין קודמין לבזיזין. לטלות בזיזין והקטרמן (שס).

רבינו חננאל

שנאמר וערך עליה העולה, ואמר רבא העולה בלשון ידוע כי היא עולה ראשונה. מנחה לחביתין שנאמר עולה ומנחה אחת העולה מנחה. חביתין לנסכין, פיר' מצאנו שהמנחה קודמת לנסכין שנאמר עולה ומנחה וזב ונסכים, והכתובת אע"פ שאינם מנחת זבוח הן מנחת כהן, שנאמר על מחבת בשמן לפיכך אמר כל ששם מנחה עליה קודמת לנסכים. נסכין למוספין, שנאמר וזב ונסכים, כלומר התמיד ונצנו נסכים ואחריו המוספין. מוספין קודמין לבזיזין דאע"ג דאיכא למימר לבזיזין גמיר חק חק מן התביתין, כתיב בבזיזין קדש קדשים הוא (לה) [לון מאשי חק עולם, וכתוב בחביתין והנהן המשיח תחתיו מכביו יעשה אותה חק עולם לה' כליל, כשם שקודמין התביתין למוספין כן קודמין הבזיזין. כיון דכתיב בבזיזין ביום השבת ביום השבת ביום השבת, ובמוספין אינו כתיב אלא ביום השבת פסם אחת, ואינו ביום שבת כתיב בבזיזין לאחר. קטרת של שחר יהיה קריבה בין דם לאיברים כו'. אוקימנא לרבנן כדנתן כל שבעת הימים הוא וזרק את הדם ומקטיר את הקטרת ומטיח את הנרות. הנה הקטורת בין דם לנרות, ומתניתין דהדר לא דדקדק לשנוות על שחר, והא דאבא שאול פשוטה היא כדמסדר המוכרחה אביי משמא דמנא אליבא דאבא שאול. ותני נרות קודמין לקטרת וקטרת קודמת לאברים הנה הקטרת בין נרות לאיברים. וקטרת של בין הערבים קריבה בין

(ה) לפינוי אחר הא"י וקולא פוסע על ושל מוספין כל היום. ועיין ש"י.